

ČINJENICE O ENERGETSKOM UPRAVLJANJU: BOSNA I HERCEGOVINA

Poslednji put ažurirano: 15. aprila 2016

KLJUČNA PITANJA:

- Rizici korupcije su najveći kod izdavanja dozvola za izgradnju elektrana i eksploataciju mineralnih resursa. Postoji nedostatak transparentnosti kod dodjele prava služnosti za eksploataciju mineralnih resursa.
- Rizici korupcije su prisutni također kod obrade dokumentacije, plaćanja poticajnih cijena za kvalificirane proizvođače i zaključivanje ugovora sa sudionicima na tržištu.
- Javnim nabavkama i velikim infrastrukturnim projektima u energetskom sektoru nedostaje transparentnosti.
- Nerazvijen pravni okvir i nedosljedna energetska strategija i planovi.
- Energetskim projektima se upravlja neefikasno, čime se otvara prostor za korupciju i rasipanje javnih resursa.
- Ne postoje centralizirani izvori informacija o krajnje složenom postupku izdavanja dozvola, koji isključuje vanjski nadzor.

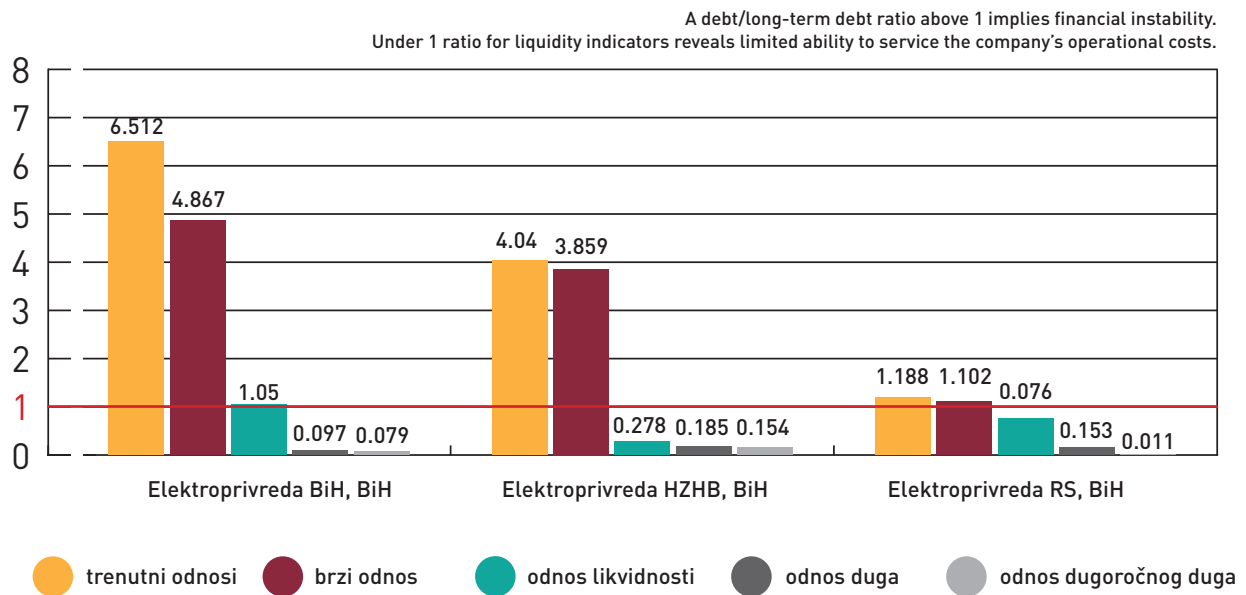
IZVOR: Regionalni izvještaj o procjeni energetskog upravljanja i stanja zarobljenosti, SELDI, 2016.

TABELA: Stanje liberalizacije sektora električne energije (kvalificiranost, otvaranje tržišta, regulacija cijena i razdvajanje)

Regulacija cijena	Sve cijene električne energije su administrativno regulirane. Nema planova za liberalizaciju cijena.
Kvalificiranost	Od 1. januara 2015. Bosna i Hercegovina je usklađena s Direktivom 2009/72/EZ u pogledu kvalificiranosti.
Otvaranje tržišta	Trgovanje se i dalje odvija između dominantnih elektroprivreda i registriranih snabdjevača. Maloprodajno tržište električne energije podijeljeno je duž granica četiri elektroprivrede. Ni jedan potrošač u Bosni i Hercegovini (osim dva velika preduzeća) nije u mogućnosti da promijeni svog krajnjeg snabdjevača električnom energijom.
Razdvajanje	Prenosni sistem BiH je pravno i funkcionalno razdvojen od proizvodnih i opskrbnih aktivnosti kojima upravljaju entiteti. Međutim, postojeći sistem nije u skladu s Direktivom 2009/72/EZ. Razdvajanje operatora distribucijskog sistema u FBiH još uvijek nije završeno. ODS za EP BiH i EP HZHB su razdvojeni od opskrbe samo u pogledu računa. U RS, ODS je pravno i funkcionalno povezan sa opskrbom u svih 5 podružnica EP RS, dok je razdvajanje realizirano samo u segmentu računovodstva.

IZVOR: Izvještaj o napretku u provedbi energetske pravne stečevine Evropske energetske zajednice, 2015.

TABELA: Finansijski omjeri 2014

IZVOR: Kalkulacije zasnovane na godišnjim finansijskim izvještajima državnih preduzeća

TABELA 2: provedba energetske propisa EU po mjerama

Primarni zakoni	Bez napretka
Dopunski pravni akti	Napredak prema planu
Organizirano tržište "Dan unaprijed"	Bez napretka
National Balancing Market	Napredak prema planu
Deregulacija cijena	Bez napretka
Razdvajanje ODS-a	Bez napretka
Razdvajanje OPS-a	Bez napretka
Neovisnost NRA	Uvjetni napredak

IZVOR: Izvještaj Evropske energetske zajednice o napretku, 2015.

PREPORUKE POLITIKE:

- Omogućiti krajnjim potrošačima, koji su trenutno osuđeni na četiri regionalne EP, prebacivanje na druge snabdjevače električnom energijom.
- Usvajati tržišna pravila kako bi se olakšalo stvaranje ravnoteže na tržištu i platforme za trgovinu.
- Ubrzati razdvajanje vlasništva kako bi se razdvojila proizvodna (proizvodnja električne energije) od distribucijskih preduzeća. Razdvajanje se u svim nadležnostima trenutno primjenjuje samo na računovodstvo.
- Uvesti kontrolu sistemskih rizika i učinka uprave državnih preduzeća i javnih nabavki.
- Izraditi nacionalni plan energetske učinkovitosti i uvesti standarde EU za energetske označavanje.

IZVOR: Izvještaj o regionalnoj procjeni energetske upravljanja i stanju zarobljenosti, SELDI, 2016.

JAVNE NABAVKE:

BiH je donijela Zakon o javnim nabavkama 2014. godine, kojim je povećala kazne za nepoštivanje za ponuđače i njihove rukovodioce. Novi se zakon temelji na direktivama EU i usklađen je s praksom EU. Nažalost, razina transparentnosti nije povećana. Iako je ovo iskorak u pravom smjeru, problematično je to što se ne objavljuju sve nabavke. Što je još gore, ugovori koji se dodjeljuju kroz otvoreni postupak objavljuju se u službenim novinama BiH, a u novije vrijeme i na e-procurement, internetskoj stranici Agencije za javne nabavke, međutim, to nije obavezno za neke manje konkurentne i transparentne postupke (npr. konkurentski zahtjev, direktna pogodba, itd.). Zakon također omogućava korištenje pregovaračkog postupka u slučajevima kada institucije hitno moraju dobiti proizvod ili uslugu, kada kupuju od jednog dobavljača ili kada su dva otvorena postupka zatvorena bez najboljeg ponuđača. Mnoge institucije ne prave godišnje planove nabavki, što znači da se mnogo nabavki provodi ad hoc, bez prethodne analize tržišta i pripreme odgovarajuće tenderske specifikacije.

IZVOR: Izvještaj o regionalnoj procjeni energetskeg upravljanja i stanju zarobljenosti,

Ova publikacija je sufinansirana od strane Evropske unije i Centralne evropske inicijative (CEI).
Stavovi izraženi u ovoj publikaciji ne odražavaju nužno stavove Evropske Komisije i CEI.

